

11003007
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

СИСТЕМА І СТРУКТУРА

СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ:

ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА Л.А. БУЛАХОВСЬКОГО

Збірник наукових праць

НАЦІОНАЛЬНА
ПАРЛАМЕНТСЬКА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

КИЇВ
ЗНАННЯ УКРАЇНИ
2006

Обов'язковий примірник

29086882
115
115
115

Редакційна колегія:

В.І. Гончаров, канд. філол. наук, професор (відповідальний редактор);
А.М. Григораш, канд. філол. наук, доцент (відповідальний секретар);
М.Я. Брицин, докт. філол. наук, професор;
Л.П. Іванова, докт. філол. наук, професор;
Ф.О. Нікітіна, докт. філол. наук, професор;
Н.І. Озерова, докт. філол. наук, професор;
М.Я. Плющ, докт. філол. наук, професор;
О.О. Тараненко, докт. філол. наук, професор;
Л.С. Віннічук, канд. педагог. наук, доцент;
О.І. Дашенко, канд. філол. наук, доцент;
М.П. Дворжецька, канд. філол. наук, професор;
Т.І. Плужнікова, канд. філол. наук, доцент;
Т.В. Слободянюк, канд. філол. наук, доцент;
М.М. Тягунова, канд. філол. наук, доцент;
Н.В. Хруцька, канд. філол. наук, доцент.

Рецензенти:

Н.Л. Іваницька, докт. філол. наук, професор;
Є.А. Карпіловська, докт. філол. наук;
Т.Ю. Ковалевська, докт. філол. наук;
Л.М. Полюга, докт. філол. наук, професор;
О.А. Сербенська, докт. філол. наук, професор.

С40 Система і структура східнослов'янських мов: Пам'яті академіка Л.А. Булаховського: Зб. наук. праць (Редкол.: В.І. Гончаров (відп. ред.) та ін. — К.: Знання України, 2006. — 316 с. Бібліогр. в кінці ст. — Укр., рос.
ISBN 966-7201-26-0

У збірнику вміщено наукові праці докторантів, аспірантів, професорсько-викладацького складу мовознавчих кафедр Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова та інших вузів України з актуальних проблем східнослов'янського мовознавства. Тематика статей охоплює питання граматичної будови і лексичного складу східнослов'янських мов, етимології і словотвору, історії і взаємодії мов, культурології і стилістики. Об'єктом лінгвістичного аналізу виступають структурні одиниці різних рівнів мовної системи. У полі зору мовознавців питання фонетики, морфології, синтаксису, лексикології, термінології та лексикографії.

Для викладачів, аспірантів, студентів філологічних факультетів, учителів української та російської мов середніх шкіл та гімназій.

ББК 81.2я43

ISBN 966-7201-26-0

© Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, 2006
© Автори статей, 2006

2) Як ми високо летимо — зойкнула маленькая Наталочка, подивившись в ілюмінатор.

— Так, наші літаки літають високо, — відповів батько.

2. Прослушайте два речення і скажіть, в якому з них дія відбувається в момент мовлення. Зразок: I speak English at English lessons. Now I am speaking English too.

4. Поясніть вживання часів в наступних реченнях. Зразок: She swims well. But she isn't swimming now, etc.

Вчителем підводиться підсумок: Для того, щоб виразити, що відбувається зазвичай, необхідно вжити теперішній невизначений час The Present Indefinite Tense. Для тренування Present Indefinite в усному мовленні учнів можна скористатися наступними вправами:

1. Повторіть наступне речення, звертаючи увагу на інтонацію загальних і спеціальних питань.

2. Поставте якомога більше питань, користуючись таблицею, дайте відповідь на них, звертаючи увагу на порядок слів питальної форми та розповідних реченнях.

3. Запитайте у сусіда по парті, подобається йому навчатися? Зразок: Does your friend like to read?

4. Розкажіть, що робите вранці, після школи та ввечері, застосовуючи початок речень. Зразок: In the morning I get up I open.... I wash.... I dress.... I have breakfast....

Всі ці мовні афронти формують в учнів певне ставлення до проголосу словосполучень. При перекладі, також варто притримуватись правильної літературної мови, адже все це впливає на загальнолюдську культуру учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляєв О. Лінгвістичний аналіз мовлення вчителя //Українська мова і література в школі. — 1999. — № 1.
2. Дика Н.М. Поняття культури мовлення учнів // Дивослово. — 2002. — №2.
3. Дика Н.М. Формування культури мовлення у процесі навчання учнів загальноосвітньої школи (теоретичний і практичний аспекти) // Освітнянські відомості. — 2002. — № 2.
4. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради: Навч. посібник. — 2-ге вид. стереотип. — К.: Либідь, 2001. — 240 с.
5. Ткаченко А. У мові — характер // Київська правда. — 1994. — № 84.

О.В. Нікітченко

СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «ІНТЕРОЦЕПТИВНІ ВІДЧУТТЯ» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Інтероцептивні відчуття, рецептори яких розташовані у внутрішніх органах і тканинах тіла, відображають стан внутрішніх органів людини. До них належать органи та больові відчуття. Органічні відчуття характеризують голод, ситість, спрагу, втомленість, сонливість, недомагання, тошноту тощо. Больові відчуття відображають інтенсивність подразника, його якості, місце дії [1, с.207-208; 2, с.207].

Семантична група «Органічні відчуття» на основі проведеного аналізу нараховує 152 ФО на матеріалі української мови та 110 англійських відповідників. Крім вище зазначених відчуттів, до даної групи належать відчуття, що характеризують слабкість, кволість, виснаженість, запаморочення, апетит та його відсутність, сп'яніння або тверезий стан. Дані ФО, що характеризують ці відчуття, утворюють синонімічні ряди.

Синонімічний ряд на позначення відчуттів втомленості, слабості, кволості, виснаженості, недомагання або хворобливого стану в українській та англійській мовах об'єднує ФО даного типу: **валитися (падати) з ніг** (у 1-му знач.) Вони [вантажники] падали з ніг під тягарем ковшів [ФСУМ, с.66]; **вибиватися (вибитися з сил (з мочі; рідко з моці, з снаги))**. Бачить дядько Мусій, що хлопець із сил вибивається, вхопив багра, підбіг ... й витяг на берег [ФСУМ, с.80]; **як (мов, ніби і т.ін.) викручена ганчірка**. Ледве тримаючись на ногах, як викручена ганчірка, Саїд Алі сідав у машину будівельного відділу [ФСУМ, с. 169]; **в очах жовтіє (жовкне, темніє, зеленіє)/пожовтіло (пожовкло, потемніло, позеленіло)**. Івга стоїть, як дерев'яна, труситься, в очах жовтіє. Ледве промовила: — Що се ти наробив? [ФСУМ, с.296]; **[ні] рук, [ні] ніг не чути (не почувати, не відчувати)** (у 1-му знач). — Іноді так наморишся, — рук, ніг не чуєш, спини не розігнеш... [ФСУМ с.959].— **dead on your feet** (у 1-му знач.) Why don't you get some sleep? You must be dead on your feet [LID, p.117]; **be dog tired**. Keeping up with a lively two-year-old leaves us dog-tired by the end of the day [LID p.89]; **poop out** (у 1-му знач.) I ran about ten miles, but then I was too pooped out to go on [TAHDI, p.509]; **be below/under par (also feel below/under par)**. You may feel under par for three weeks or more after a viral infection [LID, p.257] тощо.

За однакового предметно-логічного значення ФО зіставляваних синонімічних рядів мають строкату граматичну будову, яка демонструє такі структурні схеми:

1) дієслово+додаток: **валитися (падати) від вітру, валитися (падати) з ніг, вибивати/вибити з сідла, виганяти/вигнати сім потів (сьомий піт), виганяти дух, надривати (надсаджувати)/надірвати (надсадити) сили, натур-кувати/натуркати (натурчити) голову; break one's ass, bust (burst) a gut, blow/brush/clear away the cobwebs, go through the wringer** та ін. Слід зазначити, що дана структурна схема менш притаманна для англійських відповідників;

2) характерні для українського фразеологічного фонду «порівняльний сполучник як, мов, ніби) + додаток (означення — прикметник) + іменник (дієслово, дієприкметник): **як (мов, ніби і т. ін.) з гробу встав, як (мов, ніби і т. ін.) викручена ганчірка, як (мов, ніби і т. ін.) з воску зліплений, як (мов, ніби і т. ін.) мертвий**. Для англійських компаративів більш характерна схема «прикметник + дієслово + порівняльний сполучник + іменник»: **sick as a dog, look like death, feel like one oneself, fit as a fiddle, (as) sick as a dog, (as) tough as old boots, be (as) right as a rain;**

3) підмет + присудок + (обставина): **ноги не держать (не тримають), очі (вульг. баньки) на лоб (на лоба, рідко догори, наверх) лізуть (вила-зять)/полізли (вилізли), очі горять (палають), язик дубіє, язик заплітається, the spirit is willing but the flesh is weak**. Дана граматична будова характерна більшою мірою для українського синонімічного ряду;

4) характерні тільки для аналітичного типу мов сполуки «дієслово + післяйменник», як-от в англійській синонімічній групі: **done for, done in, give out, played out, poop out, pull round, run down, talked out, down with, keel over, pass out, tired out, tuckered out, use up, wear out, whacked out** тощо;

5) прийменник + (займенник) + (прикметник) + іменник: **on one's last legs, dead on one's feet, dead on your feet, in the pink, on one's feet, без рук, без ніг**. Як правило, ФО даного структурного типу мають у своєму складі компоненти — назви частин тіла (руки, ноги).

У зіставляваних синонімічних рядах спостерігаються фразеологічні варіанти, наприклад: **ноги не держать (не тримають), очі горять (палають), на ногах не стоїть (не тримається), стояти (одною) ногою в могилі (рідше в труні, в гробі і т. ін.), bend over backwards (lean over backwards), break one's ass (break or bust one's ass or balls or butt or chops), bust a gut(burst a gut), dead on one's feet (dead tired), run (work) drive yourself into the ground** тощо.

ФО українського синонімічного ряду демонструють наявність видових опозицій дієслова: вибиватися (вибитися з сил (з мочі; рідко з моці, з снаги), вибивати (вибити) з сідла тощо. У контекстуальному оточенні ФО валитися (падати) з ніг уживається тільки в недоконаному виді: «Правий фланг кров'ю сходить, з ніг валиться, а ми загораємо» [ФСУМ, с.66]. Англійські дієслова, звісно, не мають відомих опозицій, проте вживається у пасивному стані: *be done in, be dog tired, done for, done in, whacked out, be fighting fit* тощо.

Отже, ФО зіставлених синонімічних рядів завдяки своїй різній структурно-граматичній будові являється різноструктурними частковими фразеологічними еквівалентами.

В основі образності ФО зіставлених рядів часто лежить порівняння або гіперболізація, як-от: як (мов, ніби іт. ін.) з гробу встав — людина, що виглядає худою та немічною; як (мов, ніби і т. ін.) викручена ганчірка — втомлений, не здатний тимчасово до праці; дмухни і розсиплеться (похилиться, полетить) — людина, яка дуже квола і немічна; [аж] мило [клубками] падає (котиться, летить і т. ін.); *fit as a fiddle* — про здорову людину; *(as) tough as old boots, (as) sick as a dog, be (as) right as a rain*.

Як видно з поданих прикладів, люди порівнюються з явищами природи, предметами побуту, релігійними атрибутами тощо.

В англійській мові такі ФО як *roop out* та *keel over* пов'язані з морськими традиціями, оскільки буквальний переклад (кормою до гори та кілем вверху) вказує на виникнення цих ФО у період морського владарювання Великобританії.

ФО натуркувати/натуркати (натурчати) голову сягає своїм корінням епохи козацької України XVI-XVIII століть, коли велися війни з Туреччиною й українське населення було в паніці від турецьких завойовників.

ФО дихати на ладан; як (мов), ніби і т. ін.) з воску зліплений мають у своєму складі слова, що належать до церковної лексики: ладан, віск. Священники у церквах, розкурюючи ладан, ледве дмухають на нього аби не згаснув, отже застосовують мало енергії, фізичної сили легенів. Звідси й порівняння, що лежить в основі образності ФО.

В основі ФО прядсти на тонку (на тонке) лежить символізація: тонке прядиво — це символ закінчення життя, кінець діяльності людини.

ФО *the spirit is willing but the flesh is weak* походить з біблійних джерел, де *spirit* — це дух, душа, а *flesh* — плоть.

Більшість ФО зіставлених рядів належить до розмовного шару, як видно з поданого контекстуального оточення:

— А як вийду за ворота, — Од вітру валюся [ФСУМ, с.66]; У неї вже руки посохли від праці, вона вже жили з себе висотала, аби не здохнути, прости господи, з голоду [ФСУМ, с. 95]; — Хоч би ти, Софійко, допомгла мамі справлятися, а то вона зовсім з ніг збилась сьогодні, — каже пан старшій дочці [ФСУМ, с.323]; [Кирило:] Як сяду було на неї [на відьму], та замордаю [надягну повід], та як почну хвайдою маніжити, аж мило з неї клубками котиться!.. [ФСУМ с.486]; *Keeping up with a lovely two-year-old leaves as dog — tired by the end of the day* [LID, p.89]; *After two nights without sleep, Bill looked like death warmed over* [ТАНДІ, р.395] тощо.

ФО очі (баньки) на лоб (на лоба, рідко догори, наверх) лізуть (вилазять)/полізли (вилізли) має знижено — емоційну конотацію: Пани, як пани. Що ми для них? — худоба! Бувало, роби, хоч перервись, очі на лоба лізуть. А харч відома: глевтяк та борщ з червивою таранею [ФСУМ, с.597].

Подібне конотативне значення має ФО *breaks one's ass*, ускладнена вульгарним компонентом *ass* або *balls, butt, chops*: *I've been breaking my ass to finish early* [ТАНДІ, р.78].

Приналежність ФО до розмовного пласту досягається через наявність компонентів очі, баньки, жили, руки, ноги, туман, вітер, dog, dead, ass, legs тощо.

ФО обох рядів можуть виражати:

а) гнів: — То оце так ти учиш історію? — обурился на його Макар. Бач як начитався, аж очі обараніли! [ФСУМ, с.594];

б) позив: Why don't you get some sleep? You must be dead on your feet [LID, p.117];

в) втіху, радість: Лежить Грицько, обдувся, як барило... От і догрався! Сюди, туди, верть-круть, А тут Грицька в супоню і скрутило! [ФСУМ, с.821];

г) неспокій, тривогу: Правий фланг кров'ю сходить, з ніг валиться, а ми загораємо [ФСУМ, с.66].

Слід зазначити, що ФО англійського синонімічного ряду несуть менше емоційно-експресивного забарвлення, мають поміркований характер. У деяких з них може підкреслюватися лише констатація дії, як — от: Keeping up with a lively two-year-old leaves us dog-tired by the end of the day [LID, p.89]; That sightseeing tour knocked me out [ТАНДІ, р.363] тощо.

У свою чергу дані компонентного аналізу показують, що ФО українського синонімічного ряду групуються навколо компонентів — іменників руки, око, голова, язик, жили та найчастіше навколо іменника ноги: ноги не держать (не тримають); без рук, без ніг, на ногах не стоїть (не тримається); стояти однією (одною) ногою в могилі (рідше в труні, в гробі і т. ін.), не чути (не відчувати) ніг (під собою) тощо.

Англійські відповідники не вживаються з іменниками—компонентами, окрім поодиноких ФО типу dead on your (one's) feet, on one's last legs, frog in one's throat, be/get back on your feet, on one's feet. В основному, вони виражаються за допомогою дієслів та післяйменників: run down, played out, give out, done for (in) тощо.

Отже, ФО даного синонімічного ряду на позначення відчуттів втомленості, слабості, виснаженості, недомагання або хворобливого стану мають однакове функціонально-стилістичне та предметно-логічне значення, але різну денотативну образність, структурно-граматичну будову й емоційно-експресивне забарвлення (являються різнообразними, різноекспресивними та різноструктурними частковими фразеологічними еквівалентами).

До синонімічного ряду на позначення наявності/відсутності апетиту, голоду входять ФО наступного типу:

[і] **в рот не брати/не взяти**. Пан Халявський і у рот нічого не бере, а пан Забрьоха — не узяв його чорт [ФСУМ, с. 57]; **вовк кишки догризає**. Розбудимо Ніну, зготуємо... якесь вариво, бо в мене вовк уже кишки догризає [ФСУМ, с. 139]; **аж за (поза) вухами (ушами) лящить (тріщить)**. Істи — страх хочеться... І з яким смаком трощить їстівне! Аж за ушами лящить... [ФСУМ, с.457]; **підвело живіт (живота)**. — Петро Лукич! — гукнув на Загнибиду Крамар. — А що? — Пора, братику [істи]. Животи підвело, — мовив він, скривившись [ФСУМ, с. 631]. — **stuff your face**. We stuffed our faces with tones of hot dogs and cotton candy [LID, p.112]; **eat like a bird**. — Sheila eats like a bird — she needs to put on more weight [LID, p.27]; **have the munchies lately**. I've been getting the munchies all the time [LID, p.238].

Дані компонентного аналізу ФО переконують, що у складі ідіом українського синонімічного ряду домінують іменники — назва частин тіла: живіт, ріт, язик, очі, меншою мірою вуха. В англійських відповідниках, як і в попередньому синонімічному ряді на позначення втомленості, головну роль відіграють дієслова та післяйменники типу stow away, pig out, pick at.

Синонімічні ряди обох зіставлених мов мають строкату граматичну будову: до складу ФО можуть входити інфінітивні форми, дієслова минулого часу, дієприслівники (в українській мові), причому інфінітивні форми переважають у більшості ФО як англійського, так і українського синонімічного ряду. Це ФО типу: [і] в рот не брати/не взяти, [і] rischi (крихти) в рот не брати/не взяти, класти/покласти зуби на полицю (на мисник), ковтати слину (слинку), pig out, pick at, tuck away (into), have the munchies.

Структурна будова ФО може складатися з наступних схем:

а) дієслово + додаток + (обставина): класти/покласти зуби на полицю (на мисник), ковтати слинку (слинку), лупати (діал. липати) очима (вульг. баньками), підтягати (підтягувати)/підтягти (підтягнути) живіт, притягує/притягло живіт (живота) до спини; have the munches, not have the stomach for something, feed one's face, stuff one's face тощо. На відміну від попереднього синонімічного ряду на позначення втомленості, така структура властива однаковою мірою як для англійських, так і українських компонентів;

б) порівняльний сполучник як (мов, ніби) (підсилювальна частка аж) + підмет (обставина, додаток) + дієслово: аж до (поза) вухами (ушами) лящить (тріщить), у животі [аж] пищики грають, як (мов, ніби і т. ін.) за себе кидати/кинути; eat like a bird, як видно з прикладів, може відбуватися інверсія компонентів ФО. Іноколи структурна будова може доповнюватися прикметником: як (мов, ніби і т. ін.) з голодного краю тощо.

ФО [аж] слина [в роті (з рота, по губах, на язык)] котиться (тече, набігає і т. ін.), покотилася (потекла, набігла і т. ін.); сам у рот лізе (проситься); підтягувати (стягувати, затуляти і т. ін.)/підтягти (стягти, затуляти і т. ін.) паски (пасок, ремінці, очкурі, пояски і т. ін.); feed one's face (stuff one's face) демонструють широко розгалужену різноманітність компонентних форм ФО, а українські відповідники — видову опозицію дієслів.

Більшість ФО зіставлених синонімічних рядів побудовано на гіперболізації чи порівнянні, як видно з поданого контексту: Здається, вола б з'їв ... і черствий хліб здається смачним! [ФСУМ, с.336]; О.Василь щохвилини [повторював]: — Люди добрі!.. дайте мені чистий спокій. Бо ви.. [іли], як заходили до церкви, а у мене ще й горобець у роті не наслідив [ФСУМ, с.190]; Найми йому кухаря, щоб годувати Славка як на заріз [ФСУМ, с.316]; — А таки я голодний, коли хочете знати! — вибухнув Савченко... — Ех, шкода! — зітхнув Рудик. — Якби можна... підстрелити, знаєте, зайця та спекти до бурячків у сметані. — Тьфу! Мовчїть-бо, бо слина котиться [ФСУМ, с.825]; We stuffed our faces with tons of hot dogs and cotton candy [LID, p.112] тощо.

ФО eat like a bird, навпаки, побудовано на літоті: «Sheila eats like a bird-she needs to put on more weight» [LID, p.27]. До українського синонімічного ряду з подібним денотативним значенням належить ФО: [і] rischi (крихти) в рот не брати/не взяти; [і] крихти (rischi, рослини, дрібки) в роті не було, горобець у роті не наслідив; [і (ні, жодної)] rischi (макової краплини і т. ін.) в роті не мати тощо.

Відсутність апетиту або голод й наявність апетиту передається, як видно з прикладів, через порівняння з тваринами (вовк, горобець, птах, віл), відповідними словами (stuff — набивати, об'їдатися; pig out — їсти як свиня, pick at — клювати, збирати поодиноці).

Спостерігається й однаковість ФО зіставляваних рядів щодо стилістичної приналежності: всі вони мають розмовний характер, як показує контекстуальне оточення: — В мене ж сьогодні й росинки ще не було в роті, — сказала Галина Андріївна [ФСУМ, с.63]; — Давайте краще повечеряємо, бо їсти хочеться, аж кишки болять [ФСУМ, с.374]; — Петро Лукич! — гукнув на Загни-

бїду Крамар. — А що? — Пора, братику [їсти]. Животи підвело, — мовив він, скривившись [ФСУМ, с.631].—When Dave comes home he's apt to feed his face [ТАНДІ, р.202]; He was just picking at his dinner [ТАНДІ, р.497]; Lately, I've been getting the munchies all the time [ТАНДІ, р.238], тощо.

У ФО роззявляти/роззявити рот (рота) знижено-емоційна конотація фамільярності, грубості: «Нелегка це справа — вигодовувати пташенят, весь час роти роззявляють» [ФСУМ, с.750].

Подібне значення має ФО лупати (діал. липати) очима (вульг. баньками), в якій уживається вульгаризм баньки.

Значення згрубілості має англійський відповідник *stuff your face*, де дієслово *stuff* перекладається у складі даної ФО як набивати, обжертися: «We stuffed our faces with tons of hot dogs and cotton candy» [LID, р.112].

Отже, ФО синонімічного ряду на позначення відчуттів наявності/відсутності апетиту, голоду демонструють більший ступінь спорідненості, оскільки відрізняються тільки у структурно-граматичному плані (являються різноструктурними частковими фразеологічними еквівалентами). Окремо від синонімічного ряду стоїть ФО стояти/стати кілком в горлі, яка означає «застрявати, не проходити (про несмачну, важку їжу)» [ФСУМ, с. 865]. ФО, що позначають відчуття спраги, відсутні в англійському фонді, натомість зафіксовано лише одну українську ФО губи вмочити (промочити)/мочити (промочувати).

В цілому, ФО зіставлюваної групи «Органічні відчуття» на матеріалі даних мов являються різноструктурними та різнообразними (окрім відчуттів апетиту, голоду) частковими фразеологічними еквівалентами, мають однакове предметно-логічне значення та функціонально-стилістичну конотацію. ФО на позначення відчуттів апетиту, голоду, безсоніці, сонливості, блювоти, сп'яніння, протверезення збігаються за емоційно-експресивною конотацією. У зв'язку з наявністю лише однієї ФО *keel over* та 19 ФО українського синонімічного ряду на позначення відчуттів запаморочення, знепритомлення не уявляється можливим проведення зіставного аналізу. Те ж саме стосується семантичної групи «Больові відчуття», яка є нерозвиненою в англійській фразеологічній системі (зафіксовано одну ФО *kick up*) і слабо розвинутою в українській (15 ФО).

ЛІТЕРАТУРА

1. Общая психология: Курс лекций. — М.: Владос, 1995. — С. 207-208.
2. Общая психология: Курс лекций. — М.: Владос, 2000. — С. 207.
3. Фразеологічний словник української мови: В 2 кн. — К.: Наукова думка, 1993. — Кн.1-2.
4. Англо-український словник /За ред. Баранцева К.Т. — К., 2005.
5. Christine Ammer. The American Heritage Dictionary of Idioms. — Boston, N. Y.: Houghton Mifflin Company, 1997. — 740 pp.
6. Longman Idioms Dictionary. — Harlow: Addison Wesley Longman Ltd, 2000. — 398 pp.

Л.В. Підкамінна

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ЕПІТЕТА (функціонально-стилістичний аспект)

У словниковому складі художнього твору важливу роль відіграє лексика, яка має певну стилістичну характеристику. Будучи відкритою мовною одиницею, слово постійно розвивається, набуває нових семантико-стилістичних якостей, виявляє можливості для відтворення думки й почуття людини. Найбільше творчих трансформацій слово зазнає в поетичній мові, «орієнтованій на образність, експресію та емоційність самою своєю природою» [14,с.8]. Важлива роль у цьому процесі належить епітетам.